

KÜLÖNFÉLÉK.

Olvasóinknak szives tudomására adjuk, hogy folyóiratunk következő száma a közbeeső nyári szünet miatt a szeptember—októberi számmal egyszerre fog megjelenni.

Nyugalomba vonult lelkész. *Id. Máthé Lajos* firtosváraaljai lelkész f. é. április hó 1-től negyven évi szolgálat után nyugalomba ment. Nehéz viszonyok között is mindig hiven és becsülettel szolgálta a zászlót, melynek katonájává szegődött. Szolgált Istent és embertársai boldogságát. E mellett egy szép családot tartott fenn. Hűséges sáfárkodása után rászolgált a nyugalomra, melyet, hogy minél hosszasabban és jó egészségben élvezzen, szívből kívánjuk. Itt említjük meg, hogy helyébe a hivek kívánságára a püspök ur Kozma Zoltán sz.-szentmiklósi lelkészt nevezte ki. Helyébe Török Elek lelkészjelölt ment.

Vallás és statisztika. Karner Károly, a pécsi egyetem ev. hittudományi professzora a Debrecenben megjelenő Theológiai tanulmányok 14. számaképpen „A felekezetek Magyarországon a statisztika megvilágításában” címen nagyobbszabásu tanulmányt irt (129. okt. 1.), amelyben az unitáriusokat „szektá”-nak nevezi, „amely tulajdonképpen már alig is nevezhető keresztyénnek.” Igazán meglepő szempont, amikor egy hittudományi professzor a statisztika segítségével dönti el, hogy ki a keresztyén s ki nem. Evvel a módszerrel Jézust s a 12 tanítványát is kiközösíthetné a keresztyénység közösségéből. A vallás világában még sem a számok döntenek el az igazságot. Igen helyesen jegyzi meg erre Schneller Károly a Prot. Szemle 1932. évf. 1. sz. 59—60 lapjain: „Az unitáriusokat, ezt a János Zsigmond óta bevett religiót talán mégsem szabadna „szektá”-nak mondani. Szerző itt elveti a sulykot. Elvégre is a Jézus Krisztussal és a Szentirással szemben való viszony a döntő! Csak azért, mert a legkövetkezetesebben és

— megengedjük — a legtulzóbban vonták le a hitujítás konzekvenciáit, nem lehet őket kirekeszteni sem a protestantizmus, sem a kereszténység soraiból, mint ahogy nem lehet a protestánsok közül kizárni az anglikánokat sem, akik a legkevésbébbé távolodtak el a római kath. egyháztól.”

Gandhi. Mint a tengerből kiemelkedő világitótorony: úgy emelkedik ki India titokzatos világából Gandhi legendás alakja. Ez a hajdani ügyvéd szembeszállt a hatalmas britt birodalommal. Nem a rideg paragrafusok erejével, nem is pusztító fegyverekkel vette fel a harcot, hanem a vallás nemes eszközeivel. Kezébe került valamikor Jézus hegyi beszéde. Ennek égbenyuló igazságai lettek életének és harcának vezető csillagai. „Ne álljatok ellene a gonosznak, hanem aki arcul üt téged jobb felől, fordítsd felé a másik orcádat is. És aki törvénykezni akar veled és elvenni a te alsó ruhádat, engedd oda neki a felsőt is”. Ez a minden erőszaktól mentes ellenállás, melyet mi, a bosszuhoz és örökös harchoz szokott európai keresztények, olyan sokszor lemosolygunk, volt az egyetlen fegyver, mellyel Gandhi Angliát legyőzte. És ma India két-háromszázmillió népe minden fenntartás nélkül követi azt a szikár apostolt, akiben a Jézus fönséges igéi testet öltöttek s aki hirdeti, hogy „az erőszak nélküliség nemcsak a szenteknek való, de az átlagembernek is; mert az erőszak a vadállatok törvénye”.

Az első krematorium Magyarországon. Debreczenben létesült az első magyar krematorium, amelyben a holttestet nem a lángok emésztik meg, hanem ezer Celsius fokra hevített levegő hamvasztja el. A katolikus egyház dogmái okokból tiltakozik a halotthamvasztás ellen, mint amely ellenkezik a feltámadás hitével. Ebből az alkalomból egy budapesti lap hasábjain nyilatkozott dr. Ravasz László ref. püspök, aki a többek között ezeket mondta: „Képtelenség, hogy a halotthamvasztás ellentmondjon a feltámadás hitének, mert hiszen milyen isteni mindenhatóság volna az, amelyet meg lehetne akadályozni egy épülettel és halottégetéssel? Ha elfogadnók azt, hogy a halotthamvasztás megakadályozza a feltámadást, akkor ép a kereszténység vértanui záratnának ki a feltámadásból, azok a vértanúk, akiket keresztény hitükért máglyákon elégettek. Különben is, a test a földben is elég és a természetes elégést mesterségesen siettetni semmivel sem rosszabb, mint mesterségesen akadályozni. Ezen az alapon kifogásolni lehetne a halottak balzsamozását is, mint a test természetes elégésének mesterséges akadályozását. Ezek szerint a halottégetés és halottbalzsamozás ugyanaz a probléma”.

A gép és az ember. „A tudomány magában művelt ördöggé tette és teszi az embert, aki minden lelkiismeretfurdalás nélkül használja fel az eszközöket, melyeket tudománya nyújt neki, embertársainak megrontására. Tudományával csodás gépeket szerkesztett, amelyek ezernyi kéz munkáját végzik játszva könnyűséggel, de a gépek korszaka szomorú tragédiává is lett, mert az emberi lángész találmánya, a gép megette az ember kenyerét azáltal, hogy elvégezte munkáját. A gép saját ura ellen támadt s legyőzte azt. Egy urat ismer csak maga fölött s ez a pénz, amellyel együtt mint új Moloch, meleg, piros embervérrel táplálkozik”.

Ahogy Wells képzei az emberiség jobb jövőjét. H. G. Wells, a híres író, rádióelőadásában kijelentette, hogy az emberiség sorsának javulását az összes kormányok fölött álló világdiktatúrától várja, mely az összes országok ügyeit intézné egy világgazdasági, világközoktatási, világrendőrségi stb. tanács segítségével. A jelenlegi kormányok szuverénitását e világdiktatúrának kellene alárendelni. Az egész világnak az író természetesen egyetlen pénzrendszert és közös hitelszervezetet rendelne. Ilymódon véli Wells az új és még súlyosabb háborúk veszélyét kiküszöbölhetni. Wells előadása érdekes, csak egy baja van: nagyon is elmélet s messze kalandozik el az igazi élet országútjától, attól, ami az „emberiség” fogalma helyett a milliörcú valóságot jelenti, magát — az embert.

A dohányzás egykor és ma. Egy nagy tudású, előkelő író, Corti gróf megírta a dohányzás történetét. A dohányzás, mint sok más szokás, amely évszázadok óta el van terjedve, vallásos eredetű. Az első dohánymonopolium tulajdonosa pap volt és az első pipás ember arcképét egy barlangban találták s egy maya papot ábrázolt. A primitív vallások elképzelése szerint Isten a füstben rejtőzött és a füst beszívása földöntúli hatalom forrása volt. Corti gróf érdekesen mutatja be a dohányzás történetét a középamerikai vallásos szertartásoktól kezdve egészen mai nemzetközi elterjedtségéig. A békepipa sokáig csakugyan befejezte a háboruskodást és megpecsételte a fegyverszünetet. Angliába Walter Raleigh hozta be a dohányt a tizenhatodik század végén. Első Jakab király irtóhadjáratot folytatott ellene, mert szerinte ez a szokás káros, erkölcstelen és illetlen volt. A dohány és kivált a cigarettafogyasztás az utóbbi husz évben szédületes tempóban emelkedett, fejenként legalább negyedszereződött Angliában és meghatszorzódott Amerikában. Nagyapáink idején még volt némi szertartás jellege: az urak külön dohányzó szobába vonultak vissza és külön e célra készült diványon helyezkedtek el. A hölgyeknek szigorúan tilos volt a dohányzás. Azóta bőségesen kárpótolták magukat, ami pedig a férfiakat illeti, mindig

és mindenütt dohányoznak, a mai átlagdohányos szinte nincs is tudatában annak, hogy mikor gyújt cigarettára.

Iskolai kirándulások. A kolozsvári unitárius kollégium ifjuságának egy része, Dr. Gyergyai Árpád isk. f.-ü. gondnok, Dr. Ferenczi Sándor és Hadházy Sándor tanárok vezetésével semmi fáradságot nem kímélve, gyalog bejárta az erdélyi Érc hegység legvadabb, de egyuttal a legromantikussabb részét, az 1827 méter tenger felszíni magasságon levő Öreg havast, (Muntele Mare), ahol május 16-án, mikor Kolozsvár mellett a rétek és erdők a virágok százait ontották szüntelenül, még vastag hórétegek takarták a tetőket. A négynapos kirándulás a Bükk-erdő keresztülsejésével vette kezdetét, amit a Jára vizébe tekintő vadregényes Ghéczy vára követett, innen, csobogó kristálytisztá vizű hegyi patak vezetett föl a kirándulókat az örök fenyeserdő hatalmas birodalmába. Pazar szépségű tájak, az ember által még érintetlen őstermészet, ellefedtette az ut fíradalmait úgy a társaság legöregebb diákjával: dr. Gyergyai Árpád isk. felügyelő-gondnok urral, valamint a hóba sokszor derékig süppedő II.-ik gimnazistával. Tanulmányi és annyi más szempontból megfizethetetlen tapasztalatokat gyűjtve, negyedik napon a híres dobrini vadász-kastély megtekintése után 86 km. gyalogszerrel megtett uttal minden baj nélkül fejeződött be a maga nemében páratlanul álló kirándulás. Ezen a sikeren fölbuzdulva jun. 7, 8—9-én hasonló körülmények között e turista-kirándulást megismételték a Remetei sziklaszorosba, ahol a Természet nagyszerű alkotása eltörpíti a legszebb világvárosi palotákat, melyek ehhez képest csak kontár emberi koholmányok. E szoros nevezetessége a havasi gyopár, Tisza-fa és a Hajnal madár. E két utóbbi a kirándulók elé is került. Innen egy 560 m. magas hegy megmásítása után eljutottak a Ponori buvópatakhhoz, ami egy százhusz méter magas sziklafal alatt hirtelen eltűnik. Bedellői hegyek megmásítása után Toroczkó-Szentgyörgy, Toroczkó, Székelykő, Csegez, Várfalva, Hesdát-patak alsó folyása, Tordahasadék képezték a 74 km-éteres gyalogut fontosabb állomásait. Ha a megváltozott körülmények, nehezebb életviszonyok elvették lehetőségét annak, hogy diákjaink Helvetia hótakart bérceit, Olaszország babérligeteit vagy a magas Tátra fellegeket karcoló hegyeit megtekinthessék, mégis kárpótolni tudjuk magunkat kies Erdély szép tájaival, melyek ha nem is szebbek, de nekünk kedvesebbek, mint távol idegen világáig kürtölt vidékei.

Gyászhir. *Gál Dezső* joghallgató, másfélévi sorvasztó betegség után május 31-én Bágyonban, 21 éves korában elhunyt. A családot és az egyházat szép reményekre jogosító életnek vett véget a könyörtelen halál. A szép tehetségekkel megáldott lélek porhüvelyét június 2-án Kövenden a családi sírkertben helyezték örök nyugalomra. Legyen csendes pihenése!

A szerkesztésért felelős: VÁRI ALBERT.

Nyilvános nyugtázás.

A Keresztény Magvetőre az utolsó nyugtázás óta a következő befizetések történtek:

Konopi Kálmánné (1932) 200, Kovács Margit (1930—31 részlet) 200, Kovácsi Irén (1931) 300, Aranyosrákos (1925—1930) 1300, Bágyon (1930) 300, Csegez (1925—1932) 1800, Kövend (1925—1930) 1300, Dr. Borsai Áron (1932) 200 és pártolódij 100, 62 lelkésztől az 1932 I. negyedévi kongruából 3124, Bölöni Vilmos (1930 részlet) 175, Tarcsafalva (1925—29 részlet) 801, id. Ekárt Andor (1931) 300, Lukács Sándor (1929) 300, László Balázs (1923—25 részlet) 200, Marosi Márton (1922—24) 200, Katona József (1922—24) 200, Vadai (1931) 300, Ifj. Ekárt Andor (1931) 300, Kovács Imre (1931) 250, Székely Kelemen (1931) 300, Gombási János (1928) 200, Biró István (1931) 300, Dr. Szathmári Miklós (1931) 100, Bartók Endre (1925—27) részlet 300, Sándor Gergely Désfalva (1930) 300, Vári Domokos (1931) 300, Kelemen Imre (1931) 300, Pálfi Ákos (1926—27) 200, Dr. Májai Dezső (1931) 300 Leu.

Tisztelettel kérem a hátrálékok és az előfizetési díjak befizetését.

Hadházy Sándor,
pénztárnok.

